

Türkiye’de Ortaokulda Öğrenim Gören Mülteci Öğrencilerin Türkçe Yazma Öz Yeterlik Algıları Üzerine Bir İnceleme*

A Study On The Self-Efficacy Perceptions of Refugee Students Attending Secondary School in Türkiye Regarding Turkish Writing

Mehmet Kardoğan¹

¹Sorumlu Yazar, Dr., Başkent Üniversitesi, mhmtkardogan13@gmail.com,
(https://orcid.org/0000-0002-5620-3371)

Geliş Tarihi: 18.02.2025

Kabul Tarihi: 08.11.2025

ÖZ

Bu araştırmada, Türkiye’de öğrenim gören mülteci öğrencilerin, Türkçe yazma öz yeterlik algılarına yer verilmesi amaçlanmaktadır. İlgili öğrencilerin, öz yeterlik algılarının bilinmesi Türkçe öğretim faaliyetlerinin planlanmasına yardımcı olacaktır. Bu bağlamda araştırmanın amacı, Türkiye’de ortaokul düzeyinde öğrenim gören mülteci öğrencilerin Türkçe yazma becerisi öz yeterlik algılarının çeşitli değişkenlere göre belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcıları, 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Mersin iline bağlı bir İmam Hatip Ortaokulunda Türkçe öğrenim gören toplam 200 mülteci öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu” ve Büyükkiz (2011) tarafından geliştirilen “Türkçe Öğrenen Yabancılar İçin Yazma Becerisi Öz Yeterlilik Ölçeği” ile toplanmıştır. Toplanan verilerin analizinde betimsel istatistik teknikleri ile bağımsız örneklem için t-testi, grup sayısı ikiden fazla olan değişkenler için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Araştırmanın sonunda, mülteci öğrencilerin Türkçe yazma becerisi öz yeterlik algılarının orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin Türkçe yazma becerisi öz yeterlik algılarının cinsiyet, ana dili, doğum yeri ve Türkiye’de bulunma sebebi değişkenine göre anlamlı olduğu; yaş düzeyi ve Türkiye’de bulunma süresi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Bu sonuçlardan hareketle ilgililere önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Mülteci öğrenciler, öz yeterlik, yabancılara Türkçe öğretimi, yazma becerisi.

ABSTRACT

This study aims to examine the self-efficacy perceptions of refugee students studying in Türkiye regarding their Turkish writing skills. Knowing the self-efficacy perceptions of the students concerned will assist in planning Turkish language teaching activities. In this context, the aim of the study is to determine the self-efficacy perceptions of Turkish writing skills among refugees attending secondary school in Türkiye according to various variables. To this end, the descriptive survey model, one of the quantitative research methods, was used in the study. The participants in the study comprised a total of 200 refugee pupils studying Turkish at an Imam Hatip Secondary School in the province of Mersin during the 2023-2024 academic year. The data of the study were collected with the “Personal Information Form” developed by the researcher and the “Writing Skill Self-Efficacy Scale for Foreigners Learning Turkish” developed by Büyükkiz (2011). Descriptive statistical techniques, t-test for independent samples and one-way analysis of variance (ANOVA) for variables with more than two groups were used to analyze the collected data. At the end of the study, it was determined that refugee students' self-efficacy perceptions of Turkish writing skills were at a moderate level. In addition, it was determined that students' perceptions of self-efficacy in

*Bu çalışma, Mehmet Kardoğan’ın Prof. Dr. Abdurrahman Güzel danışmanlığında hazırladığı “Mülteci Öğrencilerin Dil Becerilerine İlişkin Öz Yeterlilik Algıları ve Türkçe Derslerine Yönelik Tutumları Üzerine Bir Araştırma (Mersin İli Örneği)” isimli doktora tezinden türetilmiştir.

Turkish writing skills were statistically significant according to the variables of gender, mother tongue, place of birth and reason for being in Türkiye, but did not show a statistically significant difference according to the variables of age level and duration of being in Türkiye. Based on these results, suggestions were made to the related parties.

Keywords: Refugee students, self-efficacy, teaching Turkish to foreigners, writing skills.

GİRİŞ

İnsanlar, duygularını ve düşüncelerini başkalarına aktarma arzusu içindedir. Bu aktarım sürecinde çeşitli yöntemlerden yararlanırlar. Diğer bir ifadeyle insanoğlu ifade etmek istediklerini dilsel kodları yani sembol ve işaretleri kullanarak gerçekleştirmektedir. Bu kodların bir araya gelerek ifade edilme becerilerinden birisi yazmadır. Yazma, kişinin bilişsel olarak tasarlamış olduğu düşünceleri dil bilgisel kurallar çerçevesinde, bir takım sembol ve işaretler kullanarak, anlamlı bir bütünlük hâlinde ve art arda sıraladığı bir anlatma becerisi şeklinde tanımlanabilir. Yazma, “sözlü iletişimin bir aracı olan dili, yazı denilen görsel ve tek boyutlu bir dizgeye aktarma eylemi” (Adalı, 2003, s. 30); “insanın günlük çalışmalarında olduğu kadar, meslekteki bilgilerini aktarmak açısından da bir ihtiyaç” (Özbay, 2006, s. 121); “duygu ve düşünceleri anlatabilmek için uygun olan sembol ve işaretleri psikomotor olarak üretme işidir” (Akyol, 2015, s. 52).

Yazılı anlatımın diğer becerilerine kıyasla daha düzenli ve titiz bir eğitim gerektirmesi (Tunagür & Kardaş, 2021), dilsel, bilişsel ve fiziksel boyutlarının olması, bu becerinin geliştirilmesini güçleştirmektedir. Dolayısıyla yazma becerisi dil öğretiminde uzmanlar tarafından en son öğrenilmesi gereken beceri olarak görülmektedir. Bu durum, yazma becerisinin yalnızca dilsel bir etkinlik olmadığını, aynı zamanda öğrenenlerin diğer dil becerilerindeki yeterlik düzeyleriyle doğrudan ilişkili, çok boyutlu bir süreç olduğunu da göstermektedir. Açık (2008, s. 3), TÖMER’de öğrenim gören öğrencilere yönelik yapmış olduğu araştırmada en çok sorun yaşanan dil becerilerini sırasıyla “%40 ıla yazma, %33 ıla konuşma, %17 ıla anlama ve %16 ıla okuma” şeklinde saptamıştır. Ungan (2007, s. 462) da yazma eylemini “kendi içinde okuma, düşünme ve düzgün ifade etme becerilerini içerdiği ve uygulaması zor bir eylem olduğu için öğrenciler bu etkinlik türünden uzak durma eğilimi içinde” olduğunu belirtmiştir. Bu ifadelerle bakarak Türkçe öğrenen yabancı uyruklu bir bireyin yazma becerisinde başarılı olabilmesi için öncelikle diğer temel dil becerilerini iyi kavramış olması gerektiği söylenebilir. Çünkü yazma becerisinin gelişimine diğer dil becerilerindeki başarı düzeyi etki edebilmektedir (Arslan & Kılıç, 2015). Yabancılar Türkçe öğretiminde ve yazma becerisi alanında sık karşılaşılan çeşitli problemler bulunmaktadır. Bunların bazılarını şu şekilde sıralamak mümkündür:

- “Alfabe farklılığından kaynaklanan zorluklar,
- Kısa sürede iletişim kurma ihtiyacı,
- Yazılı anlatımda karşılaşılan problemler,
- Müfredat eksikliğinden kaynaklı problemler,
- Uzman öğretici eksikliği,
- Ders materyalleri açısından yaşanan yetersizlikler,
- Türkçe dil özelliklerinden kaynaklı sorunlar,
- Başvuru ve uygulamaya yönelik kaynakların yetersizliği,
- Kullanılan yöntem-tekniklerle ilgili sorunlar,
- İlgili kurumlar arasındaki koordinasyon eksikliği,
- Eğitim-öğretim ortamlarındaki eksiklikler,
- Yabancı uyruklu öğrencilerin farklı değişkenlerden kaynaklı uyum, anlama, okuma, konuşma ve yazma becerilerine yönelik problemler” (Maden vd., 2015, s. 751-752).

Yukarıda sıralanan temel problemlerin dil öğrenen bireylerin başarı düzeylerine olumsuz etki ettiği söylenebilir. Dolayısıyla yabancılara Türkçe öğretiminde yazma becerisinin ve diğer dil becerilerinin istendik şekilde geliştirilebilmesi için başta eğitimciler olmak üzere alan araştırmacılarının konuya hassasiyetle eğilmeleri gerekmektedir. Dahası, yabancılara Türkçe öğretimi alanında ilgililere yazma becerisini öğretecek eğitimcilerin de kültürel yeterlik başta olmak üzere dil bilgisel, iletişim ve söylem yeterliğine de sahip olmaları gerekmektedir (Tiryaki, 2013).

Yabancılara Türkçe öğretimi sürecinde, öğrenenlerin motivasyonu, dil kaygısı, tutumları, öz güven düzeyleri ve hedef dile yönelik algıları gibi psikolojik etkenler, dil öğrenme başarısını ve öğrenme sürecinin sürdürülebilirliğini önemli ölçüde etkilemektedir (Gardner, 1985; Krashen, 1982). Bu etkenler, bireyin dili kullanma isteğini, öğrenme stratejilerini ve hedef dile yönelik duyuşsal bağlılığını şekillendiren belirleyici değişkenler olarak değerlendirilmektedir. Yabancı dil öğretiminde dil becerileri kazandırılırken hedef kitlenin duyuşsal becerilerinin de bilinmesi ve buna göre öğretimin planlanması oldukça önemlidir. Çünkü öğrenme, hem bilişsel hem sosyal hem duyuşsal hazırbulunuşluk durumundan etkilenmektedir (Bandura, 1997). Birey öğrenme sürecinde içinde bulunduğu sosyal ortamdan kendi hakkındaki düşüncelerden etkilendiği için kendi öğrenme durumuna yönelik bir inanç geliştirmeye başlar. Bireyin kendi öğrenme durumuna yönelik geliştirmiş olduğu bu inanç ve yargı, öz yeterlik algısını oluşturur (Erdem vd., 2017, s. 76).

Türkçe öğrenen yabancı bireylerin öz yeterlik algılarının yüksek, öz denetim ve öz disiplin düzeylerinin gelişmiş olması, öğrenme sürecinde bilişsel ve duyuşsal özerkliği destekleyerek dilin kurallarına uygun ve kalıcı biçimde edinilmesini kolaylaştırmaktadır. Bu bağlamda öz yeterlik, bireyin herhangi bir işi yapabilmesi ile ilgili yeteneklerine ilişkin ön görüşleri (Bandura, 1997); verilen bir işte kendini güvende hissetme algısı (Jinks & Morgan, 1999); ihtiyaç duyduğu bilişsel, güdüsel ve davranışsal kaynakları kullanabilmesine ilişkin kendisine olan inançları (Demir, 2011) şeklinde tanımlanmaktadır. Öz yeterlik inancı, kişinin herhangi bir fiili durum karşısında sergileyeceği performansı etkilediği gibi duygu, düşünce ve motivasyonunu da doğrudan etkilemektedir (Bandura, 1993). Bu bağlamda Türkçe öğrenen yabancı uyruklu bireylerin yazma becerilerinin istendik düzeye ulaşabilmesi için öz yeterlik algılarının bilinmesi ve geliştirilmesi eğitim-öğretim faaliyetlerine katkı sağlayacaktır.

Yabancılara Türkçe öğretiminde yazma becerisi öz yeterlik algılarını belirlemeye yönelik çalışmalar (Altunkaya & Ateş, 2017; Ayhan & Kana 2019; Büyükkiz, 2011; Erdil, 2017; Demir, 2019; Demirel & Temur, 2023; Kocaoğlu, 2022; Mutlu, 2019; Tay & Doğan Kahtalı, 2023) bulunmaktadır. Ancak ortaokul düzeyinde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilere yönelik Kılıç Avan ve Kalenderoğlu'nun (2019) çalışması dışında herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu durum alanyazını için bir eksiklik olarak değerlendirilebilir. Mevcut çalışmanın alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışmada, ortaokul düzeyinde öğrenim gören mülteci öğrencilerin yazma becerisi öz yeterlik algılarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Son yıllarda dünyada meydana gelen olaylardan dolayı birçok insan göç etmek zorunda kalmıştır. Özellikle 2011 tarihinde Suriye iç savaşı sonrasında Türkiye, yoğun bir göç dalgasıyla karşılaşmış ve binlerce insana ev sahipliği yapmıştır. Ayrıca Ukrayna-Rusya savaşı nedeniyle birçok kişi yine Türkiye'ye sığınmıştır. Bu süreçte, Türkiye'de eğitim sistemine dâhil olan mülteci öğrencilerin sayısında önemli bir artış yaşanmıştır. Bu öğrencilerin Türkçe öğrenme süreci, hem akademik başarılarının hem de toplumsal uyumlarının sağlanması açısından önemlidir. Bu bağlamda, mevcut araştırmanın temel amacı ortaokul düzeyinde öğrenim gören mülteci öğrencilerin Türkçe yazma becerisine yönelik öz yeterlik algılarını belirlemek ve bu algıların dil öğrenme süreciyle olan ilişkisini ortaya koymaktır. Yazma becerisi, dilin üretim boyutunu temsil etmesi ve bilişsel, duyuşsal ile dilsel yeterlikleri bir arada gerektirmesi

bakımından, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde karmaşık becerilerden biri olarak görülmektedir. Mülteci öğrencilerin Türkçe yazma becerisine yönelik öz yeterlik algılarının incelenmesiyle dil öğretiminde karşılaştıkları güçlüklerin ve destek gerektiren alanların belirlenmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırma kapsamında elde edilecek bulguların hem Türkçe öğretimi politikalarının geliştirilmesinde hem de mülteci öğrencilerin dilsel uyum sürecine yönelik eğitim programlarının düzenlenmesinde yol gösterici olması beklenmektedir.

1.2. Araştırmanın Problem ve Alt Problem Soruları

- Mülteci öğrencilerin Türkçe yazma becerisi öz yeterlik algı düzeyleri nedir?
- Mülteci öğrencilerin Türkçe yazma becerisi öz yeterlik algı düzeyleri “cinsiyet, ana dili, yaş, doğum yeri, Türkiye’de bulunma süresi, Türkiye’de bulunma sebebi”ne göre farklılaşmakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın etik izni, Başkent Üniversitesi Etik Kurulu tarafından 19.02.2024 tarihinde 316675 sayı ile olumlu karar alınmıştır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, betimsel tarama modeli tercih edilmiştir. Betimsel tarama modeli, bireylerin, nesnelerin, kurumların veya olayların mevcut durumlarını ve işleyiş biçimlerini ortaya koymak amacıyla kullanılan bir araştırma desenidir (Cohen vd., 2002). Mülteci öğrencilerin Türkçe yazma öz yeterlik algılarını betimlemeyi amaçlayan mevcut çalışma için betimsel tarama modelinin kullanılması uygun bulunmuştur.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın katılımcıları, Mersin ilinin bir ilçesinde ortaokula devam eden 200 mülteci öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışma grubunun belirlenmesinde, araştırmacının erişim olanakları, zaman kısıtları ve mevcut koşulları dikkate alınmıştır. Araştırmaya dâhil edilen katılımcıların demografik bilgileri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1*Çalışma Grubunun Demografik Bilgileri*

Değişkenler	Değişken düzeyleri	Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kız	109	54.5
	Erkek	91	45.5
Ana dili	Arapça	154	77.0
	Diğer	46	23.0
Yaş düzeyi	11 yaş ve altı	56	28.0
	12 yaş	43	21.5
	13 yaş	47	23.5
	14 yaş ve üstü	54	27.0
Doğum yeri	Suriye	144	72.0
	Türkiye	34	17.0
	Diğer	22	11.0
Ailede konuşulan dil	Arapça	101	50.5
	Diğer	99	49.5
Türkiye’de bulunduğu süre	2 yıl ve daha az	24	12.0
	3-5 yıl arası	36	18.0
	6 yıl ve daha fazla	140	70.0
Daha önce Türkçe eğitim alma durumu	Evet	18	9.0
	Hayır	182	91.0
Türkiye’de bulunma sebebi	Savaş ile iltica	129	64.5
	Eğitim için	49	24.5
	Diğer	22	11.0
Toplam		200	100

Tablo 1’de, katılımcıların cinsiyet dağılımının birbirine oldukça yakın olduğu görülmektedir. Yaş gruplarına göre dağılım değerlendirildiğinde, en yüksek oranın “11 yaş ve altı” grubunda yer aldığı, buna karşılık “12 yaş” grubundaki öğrenci sayısının en düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların büyük bir kısmı doğum yerlerinin Suriye olduğunu ifade etmiştir. Aynı şekilde, öğrencilerin ana dili ile aile ortamında en sık kullanılan dilin Arapça olduğu saptanmıştır. Türkiye’de bulunma süreleri incelendiğinde, çoğunluğunun “6 yıl ve üzeri” süredir ülkede ikamet ettiği anlaşılmaktadır. Ayrıca, öğrencilerin önemli bir bölümünün daha önce herhangi bir Türkçe eğitimi almadığı görülmektedir. Türkiye’ye geliş nedenleri incelendiğinde ise katılımcıların çoğu savaş koşulları nedeniyle Türkiye’ye geldikleri görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Araçları ve Süreci

2.4. “Türkçe Öğrenen Yabancılar İçin Yazma Becerisi Öz Yeterlilik Ölçeği”

Araştırmada kullanılan ölçme aracı, yedili Likert tipi bir ölçek olup iki alt boyuttan (anlatım ve şekil ile dilbilgisi) ve 16 maddeden meydana gelmektedir. Ölçek, Büyükikiz (2011) tarafından geliştirilmiş olup, çalışmada kullanılmadan önce izinler temin edilmiştir. Ölçeğin, araştırmadaki katılımcıların algılanma düzeylerini belirleyebilmek amacıyla Uzunboylu ve Sarıgöz’ün (2015) formülü esas alınmıştır. Bu doğrultuda, ölçme aracına ilişkin standart bir puanlama sistemi oluşturulmuştur.

2.5. Güvenirlik ve Normallik Analizi

Büyükikiz (2011), “Türkçe Öğrenen Yabancılar İçin Yazma Becerisi Öz Yeterlilik Ölçeği”ni geliştirirken Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı 0,922 olarak hesaplamış ve ölçeğin kullanılabilir olduğunu belirlemiştir. Bu araştırmada, çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin yaş

aralığının (9-14) küçük olması nedeniyle, ölçeğin uygulanabilirliğini değerlendirmek amacıyla araştırma öncesinde aynı okulda bir ön uygulama gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda, ölçeğin aracının güvenilirliğini destekleyici kanıt elde etmek üzere Cronbach Alfa katsayısı yeniden hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

Ölçme Aracı İçin Hesaplanan Güvenirlik Değerleri

Ölçme Aracı	Madde sayısı	Cronbach alfa	Çarpıklık	Basıklık
Yazma Öz Yeterlik Algısı	16	.976	-0.05	-1.48

Tablo 2 incelendiğinde, araştırmada kullanılan ölçme aracının toplam puanına ilişkin güvenilirlik katsayısının .70 ve üzerinde olduğu görülmektedir. Psikolojik değişkenlerin ölçülmesinde kullanılan ölçekler için .70 ve üzeri güvenilirlik düzeylerinin kabul edilebilir olduğu ifade edilmektedir (Büyüköztürk, 2013). Ölçeğe ilişkin çarpıklık ve basıklık değerlerine bakıldığında, verilerin “±2.00” aralığında olduğu görülmektedir. Bu veri ölçme aracının normal dağılıma yakın olduğunu göstermektedir (George & Mallery, 2010, s. 21; Shiel & Cartwright, 2015, s. 28).

2.6. Kişisel Bilgi Formu

Mülteci öğrencilerin demografik özelliklerini betimlemek için araştırmacı tarafından “Kişisel Bilgi Formu” geliştirilmiştir. Formda katılımcılara “cinsiyet, ana dili, yaş düzeyi, doğum yeri, ailede konuşulan dil, Türkiye’de bulunma süresi, daha önce Türkçe eğitim alma durumu ve Türkiye’de bulunma sebebi” sorulardan oluşmaktadır. Bu form kullanılmadan önce 3 alan uzmanının görüşüne başvurulmuş, gelen dönütler doğrultusunda formun son şekli verilmiş ve daha sonra kullanılmıştır.

2.7. Verilerin Analizi

Veri analiz sürecinde öncelikle betimsel istatistikler kapsamında frekans ve yüzde değerleri ile çarpıklık ve basıklık katsayıları incelenmiştir. Ölçeklere ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmış, iki gruplu değişkenlerin karşılaştırılmasında t-testi, ikiden fazla gruba sahip değişkenlerin analizinde ANOVA uygulanmıştır. Ölçme araçlarına ilişkin güvenilirlik analizinde ise “Cronbach alfa” katsayısı hesaplanmıştır. Fark analizlerinde istatistiksel anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiş ve tüm analizler “SPSS 25.0” paket programı aracılığıyla yürütülmüştür.

BULGULAR

Bu bölümde, araştırma kapsamında toplanan verilerin analizine dayalı bulgular ilgili alt problemlere uygun biçimde düzenlenmiş, tablolar ve bunlara ilişkin açıklamalarla birlikte sunulmuştur. İlk aşamada mülteci öğrencilerin Türkçe yazma becerisine yönelik öz yeterlik algılarının belirlenmesi hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3

Yazma Öz Yeterlik Algı Ölçeğine Ait Bilgiler

Değişken	N	Min.	Max.	$\bar{X}$	SS
Yazma öz yeterlik algısı	200	21.00	112.00	70.97 (4.43)	27.16

Tablo 3'e bakıldığında, 16 maddeden oluşan ve yedili Likert tipi derecelendirmeye sahip "Türkçe Yazma Öz Yeterlik Algısı Ölçeği"nden toplanan puanların 21 ile 112 arasında değiştiği ve ortalama puanın 70.97 olduğu görülmektedir. Parantez içinde belirtilen bu ortalama değer, madde sayısına bölünerek hesaplanmış ve Türkçe yazma öz yeterlik algı düzeylerinin yorumlanmasında temel alınmıştır. Bu hesaplama göre, 4.43 olarak belirlenen ortalama, mülteci öğrencilerin Türkçe yazma öz yeterlik algılarının "orta düzeyde" olduğunu göstermektedir.

Türkçe yazma öz yeterlik algı düzeylerinin genel görünümü belirlendikten sonra, bu düzeylerin sosyo-demografik değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. İlk olarak, cinsiyet değişkenine göre Türkçe yazma öz yeterlik algı düzeylerinin karşılaştırılması amacıyla bağımsız örneklem t-testi uygulanmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4

Cinsiyete İlişkin Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları

Değişken	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	η^2
Yazma öz yeterliği	Kız	109	80.23	25.17	198	5.68*	.14***
	Erkek	91	59.88	25.35			

Not: * $p < .05$; η^2 = küçük etki; ** η^2 = orta etki; *** η^2 = büyük etki

Tablo 4'e bakıldığında, katılımcıların yazma öz yeterliklerinin cinsiyete göre anlamlı olduğu ($t_{198} = 5.68$; $p < .05$), ortalama puanlarının ise kız öğrencilerin Türkçe yazma öz yeterlik algı düzeylerinin ($\bar{X} = 80.23$) erkek öğrencilere kıyasla ($\bar{X} = 59.88$) daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, farkın pratik önemini belirlemek için hesaplanan etki büyüklüğünün büyük düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Cinsiyete göre yapılan karşılaştırmanın ardından, mülteci öğrencilerin Türkçe yazma öz yeterlik algı düzeylerinin ana dil değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi uygulanmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5

Ana Dillerine İlişkin Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları

Değişken	Ana dili	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	η^2
Yazma öz yeterliği	Arapça	154	66.98	26.47	198	3.94*	.07**
	Diğer	46	84.33	25.36			

Not: * $p < .05$; η^2 = küçük etki; ** η^2 = orta etki; *** η^2 = büyük etki

Tablo 5'te, katılımcıların yazma öz yeterliklerinin ana diline göre anlamlı olduğu görülmektedir ($t_{198} = 3.94$; $p < .05$). Ortalama değerlere bakıldığında, ana dili Arapça olmayan öğrencilerin ($\bar{X} = 84.33$) Türkçe yazma öz yeterlik algı düzeylerinin, ana dili Arapça olan öğrencilere ($\bar{X} = 66.98$) kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, farkın pratik önemini belirlemek için hesaplanan etki büyüklüğünün orta düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Ana dil değişkenine ilişkin karşılaştırmadan sonra, mülteci öğrencilerin Türkçe yazma öz yeterliklerinin yaşa göre farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla ANOVA analizi yapılmış ve sonuçlar Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6*Yaş Düzeyine İlişkin ANOVA Sonuçları*

Değişken	Yaş düzeyi	N	$\bar{X}$	SS	sd	F	Fark (Tukey)
Yazma öz yeterliği	11 yaş ve altı	56	68.70	26.19	3-196	0.33	Fark yok
	12 yaş	43	72.47	28.98			
	13 yaş	47	69.68	26.61			
	14 yaş ve üstü	54	73.26	27.63			

Not: *p < .05.

Tablo 6'ya bakıldığında, katılımcıların yazma öz yeterliklerinin yaş değişkenine göre anlamlı olmadığı görülmektedir ($F(3,196) = 0.33$; $p > .05$). Bu bulgu, katılımcıların yaşları farklı olsa da yazma öz yeterlik algılarının benzer düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır.

Yaş değişkenine ilişkin karşılaştırmanın ardından, mülteci öğrencilerin Türkçe yazma öz yeterliklerinin doğum yerine göre farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla ANOVA analizi yapılmış ve sonuçlar Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7*Doğum Yerine İlişkin ANOVA Sonuçları*

Değişken	Doğum yeri	N	$\bar{X}$	SS	sd	F	Fark (Tukey)
Yazma öz yeterliği	Suriye (1)	144	67.45	26.55	2-197	5.66*	2 > 1
	Türkiye (2)	34	84.32	26.57			
	Diğer (3)	22	73.36	26.49			

Not: *p < .05.

Tablo 7'de, katılımcıların yazma öz yeterliklerinin doğum yerine göre anlamlı olduğu görülmektedir ($F(2,197) = 5.66$; $p < .05$). Ayrıca yapılan Tukey çoklu karşılaştırma testi sonucunda, Türkiye'de doğan mülteci öğrencilerin yazma öz yeterlik algı düzeylerinin ($\bar{X} = 84.32$), Suriye'de doğan öğrencilere göre ($\bar{X} = 67.45$) yüksek ve anlamlı olduğu belirlenmiştir.

Doğum yeri değişkenine göre yapılan bu karşılaştırmanın ardından, mülteci öğrencilerin Türkçe yazma öz yeterlik algı düzeylerinin Türkiye'de bulunma süresi değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla ANOVA uygulanmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8*Türkiye’de Bulunma Süresine İlişkin ANOVA Sonuçları*

Değişken	Türkiye’de bulunma süresi	N	$\bar{X}$	SS	sd	F	Fark (Tukey)
Yazma öz yeterliği	2 yıl ve daha az	24	65.92	25.03			
	3-5 yıl arası	36	64.17	28.66	2-197	2.22	--
	6 yıl ve daha fazla	140	73.59	26.87			

Not: *p < .05.

Tablo 8 incelendiğinde, katılımcıların yazma öz yeterliklerinin Türkiye’de kaldığı süreye göre anlamlı bir farklılık oluşturmadığı belirlenmiştir ($F(2,197) = 2.22$; $p > .05$). Bu sonuca göre, katılımcıların Türkiye’de kalma süreleri farklı olsa da Türkçe yazma öz yeterlik algı düzeylerinin benzer olduğu söylenebilir.

Türkiye’de bulunma süresine ilişkin karşılaştırmanın ardından, mülteci öğrencilerin Türkçe yazma öz yeterlik algı düzeylerinin Türkiye’de bulunma nedeni değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amacıyla ANOVA analizi yapılmış ve sonuçlar Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9*Türkiye’de Bulunma Sebebine İlişkin ANOVA Sonuçları*

Değişken	Türkiye’de bulunma sebebi	N	$\bar{X}$	SS	sd	F	Fark (Tukey)
Yazma öz yeterliği	Savaş ile iltica (1)	129	66.41	26.59			2 > 1
	Eğitim için (2)	49	77.90	28.57	2-197	5.56*	3 > 1
	Diğer (3)	22	82.27	20.97			

Not: *p < .05

Tablo 9’da, katılımcıların yazma öz yeterliklerinin Türkiye’de kalma nedenine göre anlamlı olduğu görülmektedir ($F_{(2-197)} = 5.56$; $p < .05$). Ayrıca yapılan Tukey çoklu karşılaştırma testi sonucunda eğitim ($\bar{X} = 77.90$) ile diğer sebeplerle ($\bar{X} = 82.27$) Türkiye’de bulunan mülteci öğrencilerin yazma öz yeterlik algı düzeyleri, savaş nedeniyle gelenlere kıyasla ($\bar{X} = 66.41$) yüksek ve anlamlı olduğu belirlenmiştir.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırmanın bulgularından hareketle ulaşılan sonuçlar şu şekildedir:

1. Mülteci öğrencilerin Türkçe yazma öz yeterliklerinin orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Araştırma bulgularına göre katılımcıların Türkçe yazma becerisine ilişkin öz yeterlik algıları orta düzeyde bulunmuştur. Bu sonuç, araştırmanın başlangıçta ortaya konulan hipotezini destekler niteliktedir. Nitekim Bandura (1997), öz yeterlik düzeyinin, kişinin bir görevi yerine getirme konusundaki inancını belirlediğini ve bu düzeyin aşırı düşük ya da aşırı yüksek olması, kişinin öğrenme sürecine uyumunu olumsuz yönde etkileyebileceğini ifade etmiştir. Benzer

şekilde Schunk ve Pajares (2002), orta düzeyde öz yeterlik algısına sahip bireylerin öğrenme sürecinde daha dengeli bir motivasyon sergilediklerini ve görevlerine daha gerçekçi hedeflerle yaklaştıklarını belirtmektedir. Bu bağlamda, araştırma sonucunda elde edilen orta düzey öz yeterlik bulgusu, öğrencilerin dil öğrenme sürecinde dengeli bir öz değerlendirme eğilimine sahip olduklarını göstermektedir. Bu sebepten dolayı orta düzey öz yeterlik algısı, araştırmamızın hipotezini desteklemektedir. Elde edilen bu sonuç Büyükkız (2011), Boztılki (2016), Altunkaya ve Ateş (2017), Erdil (2017), Ayhan (2019), Demir (2019), Kılıç Avan ve Kalenderoğlu (2019), Kocaoğlu (2022), Demirel ve Temur (2023) ve Tay ve Doğan Kahtalı (2023) tarafından gerçekleştirilen çalışmaların sonucunu desteklediği söylenebilir. Söz konusu çalışmalarda Türkiye’de öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin yazma öz yeterliklerinin ortalamasının üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Mutlu (2019) da ön test-son test deneysel desene dayalı yapmış olduğu araştırmada, deney ve kontrol grubu öğrencilerin uygulama öncesi yazma becerisi öz yeterlik algıları arasında anlamlı bir farklılık olmadığını ve öz yeterlik puanlarının eşit olduğunu belirlemiştir. Ayrıca Shah vd. (2011) İngilizce öğrenen Malezyalı öğrencilerin, Romrome ve Mbato (2023) ise İngilizce öğrenen Endonezyalı (EFL) öğrencilerin yazma öz yeterliklerini belirlemeyi amaçladıkları araştırmada, öğrencilerin öz yeterlik algılarının orta düzeyde olduğunu belirlemişlerdir. Pajares ve Johnson (1995) da yaptıkları çalışmada, katılımcıların yazma öz yeterliklerinin orta düzeyde olduğunu tespit etmişlerdir. Alan yazınında konuyla ilgili yapılan çalışmaların mevcut çalışmanın ilgili sonucunu destekler nitelikte olduğu anlaşılmaktadır.

2. Araştırmaya katılan mülteci öğrencilerin yazma öz yeterliklerinin cinsiyet göre anlamlı olduğu, grup ortalamalarına bakıldığında ise kız öğrencilerin Türkçe yazma öz yeterlik algı düzeylerinin erkek öğrencilere kıyasla yüksek olduğu saptanmıştır. Kadın beyindeki nöron sayısının erkek beyindeki nöron sayısından %11 fazla olması cinsiyete dayalı bu farklılığın nedeni olarak gösterilebilir (Witelson, Glezer & Kigar, 1995; Brizendine, 2014). Büyükkız (2011) yabancı öğrencilerin yazma öz yeterliklerini, Demir (2019) ise Türkiye’deki farklı üniversitelerdeki yabancı öğrencilerin yazma öz yeterlik ve kaygılarını belirlemeye çalıştıkları araştırmada, cinsiyet değişkeninin katılımcıların yazma öz yeterlik algılarına etki etmediğini fakat kızların öz yeterlik algılarının erkeklere kıyasla daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Benzer şekilde Bakır (2015), Altunkaya ve Ateş (2017), Ayhan (2019), Erdil (2017), Kılıç Avan ve Kalenderoğlu (2019), Kaplan (2018) ve Kocaoğlu (2022), Demirel ve Temur (2023), Tay ve Doğan Kahtalı (2023), yabancı öğrencilerin cinsiyetleri ile Türkçe yazma öz yeterlikleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığını belirlemişlerdir. Ayrıca Pajares ve Valiante (1997) ve Pajares ve Valiante (1999) de yaptıkları araştırmada, cinsiyetin yazma öz yeterlik algısına etki etmediğini fakat söz konusu kızların öz yeterlik algıları erkelere kıyasla daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Klassen (2002) ve Kocaoğlu (2022) ise yaptıkları çalışmada, kızların öz yeterlik algılarının erkeklere kıyasla daha düşük olduğunu belirlemişlerdir. Bu sonuçlara bakarak cinsiyete dayalı değişkenin öz yeterlik algılarına ilişkin birbirinden farklı sonuçlar ortaya çıktığı söylenebilir.

3. Mülteci öğrencilerin Türkçe yazma öz yeterliklerinin ana dillerine göre anlamlı olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin ana dili ortalamalarına bakıldığında, ana dili Arapça olmayan mülteci öğrencilerin öz yeterlikleri, ana dili Arapça olanlara kıyasla yüksek çıkmıştır. Bu sonuç, Kocaoğlu’nun (2022) çalışmasını desteklemektedir. Kocaoğlu’nun (2022), Ural-Alтай dil ailesine mensup olan öğrencilerin öz yeterlik algılarının daha yüksek çıktığını tespit etmiştir. Bu durumun sebebi katılımcıların ana dili ile Türkçenin aynı dil ailesine mensup olması olarak gösterilebilir. Bakır (2015) da yaptığı çalışmada, katılımcıların yazma öz yeterlik algılarının dil ailesi değişkenine göre anlamlı olduğunu tespit etmiş ve ardından çoklu karşılaştırma testi yapmıştır. Test sonuçlarına göre Hint-Avrupa dil ailesi ile Ural-Alтай dil ailesine mensup öğrencilerin yazma öz yeterlik ortalamaları Hami-Sami dil ailesi ile Çin-Tibet dil ailesine mensup olan öğrencilerin öz yeterlik ortalamalarından daha yüksek çıkmıştır. Ayrıca Erdil’in (2017) araştırmasında,

öğrencilerin yazma öz yeterliklerinin ana dili dışında bildikleri dil sayısı değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşırken, Büyükkiz (2011) araştırmasında öğrencilerin yazma becerisi öz yeterliklerinin bildikleri dil sayısına göre anlamlı bir farklılaşma olmadığını tespit etmiştir. Kaplan (2018) araştırmasında, ana dili değişkeninin öğrencilerin yazma öz yeterliklerini etkilemediğini tespit etmiştir. Benzer şekilde Tay ve Doğan Kahtalı (2023), Suriye güvenli bölgede yaşayan yabancı uyrukluların Türkçe yazma kaygı, tutum ve öz yeterliklerini çeşitli değişkenlere göre belirlemeye çalıştıkları araştırmada, ana dil değişkeninin katılımcıların yazma öz yeterlik algılarına etki etmediğini tespit etmişlerdir. Demirel ve Temur (2023) da yaptıkları araştırmada, Türkçe yazma öz yeterlik ortalaması en yüksek öğrencilerin dili Urduca, en düşük Rusça olduğunu tespit etmişlerdir. Ancak böyle bir sonucun ortaya çıkmasında katılımcı sayısının da etkili olduğunu ifade etmişlerdir.

4. Mülteci öğrencilerin Türkçe yazma öz yeterlikleri ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır. Bu sonuç, Büyükkiz (2011), Bakır (2015), Altunkaya ve Ateş (2017), Erdil (2017), Kaplan (2018), Ayhan (2019), Demir (2019), Kılıç Avan ve Kalenderoğlu (2019), Kocaoğlu (2022), Tay ve Doğan Kahtalı (2023) tarafından yapılan çalışmaların sonuçlarıyla örtüşmektedir. Bu sonuçlardan hareketle yaş değişkeninin katılımcıların yazma öz yeterlik algılarına etkisi olmadığı söylenebilir.

5. Mülteci öğrencilerin, Türkçe yazma öz yeterlik algılarının doğum yerine göre anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç Kocaoğlu'nun (2022) çalışmasının sonucunu desteklemektedir. Kocaoğlu (2022), yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe yazma öz yeterlik algılarının bulundukları kıta değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca yaptığı çoklu karşılaştırma testi sonucunda, Avrupa kıtasından gelen öğrencilerin öz yeterlik algıları Afrika kıtasından gelen öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ancak Bakır (2015) ve Erdil (2017) yaptıkları çalışmada, katılımcıların geldikleri yer değişkeni ile yazma öz yeterlikleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığını saptamışlar. Demirel ve Temur (2023) da yaptıkları araştırmada, Türkçe öğrenen yabancı uyruklu öğrencilerin geldikleri ülke değişkenine göre en yüksek yazma öz yeterlik ortalamasına sahip öğrencilerin ülkesi Filistin, en düşük yazma öz yeterlik algısına sahip öğrencilerin ülkesi ise Malezya olduğunu tespit etmişlerdir.

6. Mülteci öğrencilerin Türkçe yazma öz yeterliklerinin Türkiye'de kalma zamanına göre anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuca göre Türkiye'de bulunma süresi değişkeninin mülteci öğrencilerin öz yeterlik algı düzeylerine etki etmediğini ve öğrencilerin algıları benzer düzeyde olduğu söylenebilir. Grupların aritmetik ortalamaları incelendiğinde, 6 yıl ve daha fazla süre ikamet eden öğrencilerin öz yeterlikleri 3-5 yıl ve 2 yıldan daha az ikamet edenlere göre daha yüksek çıktığı gözlenmiştir. Bu sonuç, Büyükkiz (2011), Bakır (2015), Ayhan (2019), Demir (2019), Kılıç Avan ve Kalenderoğlu (2019) ve Kocaoğlu (2022) tarafından gerçekleştirilen çalışmaların sonuçlarıyla örtüşmektedir. Bu durumun sebebi Türkiye'de daha fazla ikamet eden öğrencilerin yazma becerisi konusunda daha tecrübeli olmaları gösterilebilir.

7. Mülteci öğrencilerin Türkçe yazma öz yeterlik algı düzeylerinin Türkiye'de bulunma sebebine göre anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılığın kaynağını belirlemek için Tukey testi yapılmış ve test verilerine göre Türkiye'de eğitim almak için ve diğer sebeplerle gelen öğrencilerin yazma öz yeterlilik algıları savaştan dolayı göç eden mülteci öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç, Büyükkiz (2011), Bakır (2015) ve Demir (2019) tarafından yapılan çalışmaların sonuçlarıyla örtüşmemektedir. Söz konusu çalışmalarda, Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin Türkçe öğrenme amacı değişkeni ile yazma öz yeterlik algıları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamında elde edilen sonuçlardan hareketle şu önerilerde bulunulabilir:

- Türkiye'de yaşayan ve Türkçe öğrenim gören yabancı uyruklu bireylerin sosyo demografik özellikleri farklılık göstermektedir. Yabancılar Türkçe öğretilirken hedef kitlenin özellikleri ve ihtiyaçları dikkate alınmalıdır.

- Başarılı bir Türkçe öğretimi için hedef kitlenin öz yeterlik algılarının belirlenmesi gerekir. Öz yeterlik algısı düşük olan öğrencilerin bu algılarını yükseltecek etkinliklere yer verilmelidir.

- Ders programı hazırlanırken amaç ve kazanımlara uygun materyaller seçilmelidir. Ayrıca öğretmenler derste çağdaş eğitim anlayışına uygun öğretim-yöntem ve teknikler kullanılmalıdır.
- Yabancılar Türkçe öğretimi alanında hizmet veren kurumlar, bu alanda uzmanlaşacak öğretmen adaylarına deneyim kazanabilmeleri için stajyerlik gibi olanakları sağlamalıdır.
- Bu araştırmada nicel yöntem kullanılmıştır. Nitel veya Karma yöntemli çalışmalar da yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Açık, F. (2008). Türkiye’de yabancılar Türkçe öğretilirken karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. *Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumunda sunulan bildiri, Doğu Akdeniz Üniversitesi, Gazimağusa/ Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti*, Erişim adresi: https://turkoloji.cu.edu.tr/YENI%20TURK%20DILI/fatma_acik_yabancilara_turkce_ogretimi.pdf
- Adalı, O. (2003). *Anlamak ve anlatmak*. Pan Yayıncılık.
- Akyol, H. (2015). *Türkçe ilk okuma yazma öğretimi*. Pegem Akademi.
- Altunkaya, H., & Ateş, A. (2017). Yabancı dil Olarak Türkçe öğrenenlerin yazma özyeterlikleri ile yazılı anlatım becerileri. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 86-103.
- Arslan, M., & Kılıc, E. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma becerisinin gelişiminde karşılaşılan sorunlar: Bosna Hersek örneği. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 169-182.
- Ayhan, S. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin dil bilgisi öğrenimine yönelik kaygı düzeyleri ve öz yeterlik algıları*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Ayhan, S., & Kana, F. (2024). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin dil bilgisi öğrenimine yönelik kaygı düzeyleri. *The Journal of Turk-Islam World Social Studies*, (23), 207-218.
- Bakır, S. (2015). *Yabancı uyruklu öğrencilerin öğrenme yaklaşımlarının, yazma becerisi öz yeterliklerinin ve Türkçe yazma becerilerinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Bandura, A. (1993). Perceived self-efficacy in cognitive development and functioning. *Educational psychologist*, 28(2), 117-148.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. Macmillan.
- Başar, U., & Çangal, Ö. (2023). Türkçeyi Yabancı/İkinci Dil Olarak Öğrenenlerin Konuşma Becerisi Öz Yeterliklerinin Belirlenmesi. *Ondokuz Mayıs University Journal of Education Faculty*, 42(2), 775-790. <https://doi.org/10.7822/omuefd.1270701>
- Boztilki, G. (2016). Türkçe öğrenen yabancı uyruklu öğrencilerin ders çalışma özyeterlik algısı ve uygulama örneği. *Turkophone*, 1(1), 14 – 25.
- Brizendine, L. (2014). *Kadın beyni*, Z. H. Ateş (çev.). Say Yayınları. (Eserin Orijinali 2006’da yayımlandı).
- Büyükkiz, K. K. (2011). *Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin yazma becerileri ile öz yeterlilik algıları arasındaki ilişki üzerine bir araştırma*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.

- Büyüköztürk, Ş. (2013). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2002). *Research methods in education*. London: Routledge.
- Demir, M. (2020). *Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin yazma öz yeterlik algıları ve kaygı düzeylerinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.
- Demir, T. (2011). *İlköğretim öğrencilerinin yaratıcı yazma becerileri ile yazma öz yeterlik algısı ve başarı amaç yönelimi türleri ilişkisinin değerlendirilmesi*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Demirel, S., & Temur, N. (2023). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin üretimsel dil öz yeterliklerinin incelenmesi. *Bezgek Yabancılar Türkçe Öğretimi Dergisi*, 2(4), 261-276. <http://dx.doi.org/10.56987/bezgek.1390543>
- Erdem, İ., Altunkaya, H., & Ateş, A. (2017). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin okur özyeterlikleri ile okuduğunu anlama becerileri arasındaki ilişki. *International Journal of Language Academy*, 5(4), 74-86.
- Erdil, M. (2017). Yabancı öğrencilerin Türkçe yazma becerisine karşı öz yeterlik algıları. *Turkophone*, 4(2), 87-101.
- Gardner, R. C. (1985). *Social psychology and second language learning: The role of attitudes and motivation*. London: Edward Arnold.
- George, D., & Mallery, M. (2010). *SPSS for windows step by step: a simple guide and reference, 17.0 Update, 10th Edition*. Pearson, Boston.
- Jinks, J., & Morgan, V. (1999) Children's perceived academic self-efficacy: An inventory scale. *The Clearing House*, 72(4), 224-230.
- Kaplan, T. (2018). *Yabancılar Türkçe öğretiminde otantik yazma çalışmalarının öğrencilerin yazma becerisi ve tutumuna etkisi*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Krashen, S. D. (1982). *Principles and practice in second language acquisition*. Oxford: Pergamon Press.
- Tunagür, M., & Kardaş, M. N. (2021). Yazmanın fiziksel ve zihinsel süreçleri. M. N. Kardaş (Ed.), *Yazma eğitimi* (s. 61-81) içinde. Pegem Akademi.
- Kılıç Avan, Ş., & Kalenderoğlu, İ. (2019). Yabancı uyruklu ilköğretim öğrencilerinin yazma becerisi öz yeterliklerinin belirlenmesi: Kastamonu örnekleme. *Aydın Tömer Dil Dergisi*, 4(1), 16-30.
- Klassen, R. (2002). Writing in early adolescence: A review of the role of self-efficacy beliefs. *Educational psychology review*, 14, 173-203.
- Kocaoğlu, İ. (2022). *11 ve 12. sınıfta öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin yazma becerisi öz yeterlikleri ile yazma kaygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Amasya Üniversitesi.
- Maden, S., Dincel, Ö., & Maden, A. (2015). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin yazma kaygıları. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 4(2), 748-769.
- Mutlu, T. Y. (2019). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde Türk edebiyatı hikâyelerinin kullanıldığı yaratıcı yazma çalışmalarının öğrenci öz yeterlilik ve yazma başarısı üzerindeki etkisi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.

- Özbay, M. (2006). *Türkçe özel öğretim yöntemleri II*. Öncü Kitap.
- Pajares, F., & Johnson, M. J. (1995). The Role of Self-Efficacy Beliefs in the Writing Performance of Entering High School Students: A Path Analysis.
- Pajares, F., & Valiante, G. (1997). Influence of self-efficacy on elementary students' writing. *The Journal of Educational Research*, 90(6), 353-360. <https://doi.org/10.1080/00220671.1997.10544593>
- Pajares, F., & Valiante, G. (1999). Grade level and gender differences in the writing self-beliefs of middle school students. *Contemporary educational psychology*, 24(4), 390-405. DOI: 10.1006/ceps.1998.0995
- Romrome, A. Y., & Mbato, C.L. (2023). Exploring EFL students' motivation in essay writing through writing beliefs, self-efficacy, and attitudes: a case from Papua, Indonesia. *Journal on English as a Foreign Language*, 13(1), 1-24.
- Schunk, D. H., & Pajares, F. (2002). *The development of academic self-efficacy*. In A. Wigfield & J. Eccles (Eds.), *Development of achievement motivation* (pp. 15–31). San Diego, CA: Academic Press.
- Shah, P. M., Mahmud, W. H., Din, R., Yusof, A., & Pardi, K. M. (2011). Self-efficacy in the writing of Malaysian ESL learners. *World Applied Sciences Journal (Innovation and Pedagogy for Lifelong Learning)*, 15(11), 8-11.
- Shiel, G., & Cartwright, F. (2015). *Analyzing data from a national assessment of educational achievement*. World Bank Group.
- Tay, İ., & Kahtalı, B. D. (2023). Türkçeyi Suriye güvenli bölge’de yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin yazma kaygı, tutum ve öz yeterliklerinin çeşitli değişkenlere göre belirlenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(3), 1627-1650.
- Tiryaki, E.N. (2013) Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma eğitimi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(1), 38-44.
- Ungan, S. (2007). Yazma becerisinin geliştirilmesi ve önemi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(2), 461-472.
- Uzunboylu, H., & Sarıgöz, O. (2015). The evaluation of anthropological attitudes towards social professional and lifelong learning in terms of some variables. *The Anthropologist*, 21(3), 439-449.
- Witelson, S. F., Glezer, I. I., & Kigar, D. L. (1995). Women have greater density of neurons in posterior temporal cortex. *Journal of Neuroscience*, 15(5), 3418-3428. DOI: <https://doi.org/10.1523/JNEUROSCI.15-05-03418.1995>

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

People desire to convey their feelings and thoughts to others. They utilize various methods in this transfer process. In other words, human beings realize what they want to express by using linguistic codes, that is, symbols and signs. One of the skills of expressing these codes by coming together is writing. Writing can be defined as an expression skill in which the person cognitively designs thoughts in a meaningful integrity and succession by using a set of symbols and signs within the framework of grammatical rules. Writing is “the act of transferring language, which is

a tool of oral communication, to a visual and one-dimensional string called writing” (Adalı, 2003, p. 30); “a need in terms of transferring knowledge in the profession as well as in daily work” (Özbay, 2006, p. 121); “the psychomotor production of symbols and signs that are suitable for expressing feelings and thoughts” (Akyol, 2015, p. 52).

In foreign language teaching, it is very important to know the affective skills of the target group and to plan the teaching accordingly. Because learning is affected by both cognitive, social and affective readiness (Bandura, 1997). Since the individual is affected by the social environment in which he/she is in the learning process and the thoughts about himself/herself, he/she starts to develop a belief about his/her own learning situation. This belief and judgment that the individual has developed towards his/her own learning situation constitutes self-efficacy perception (Erdem, Altunkaya & Ateş, 2017, p. 76).

Self-efficacy is an individual's preconceptions about his/her abilities to do any job (Bandura, 1997); his/her perception of feeling confident in a given job (Jinks & Morgan, 1999); and his/her beliefs about his/her ability to use the cognitive, motivational and behavioral resources he/she needs (Demir, 2011). Self-efficacy beliefs directly affect a person's feelings, thoughts and motivation as well as his/her performance in any actual situation (Bandura, 1993). In this context, knowing and improving the self-efficacy perceptions of individuals who learn Turkish as a foreign language in order to reach the desired level of writing skills will contribute to educational activities.

Method

In this study, descriptive survey model, one of the quantitative research approaches, was used. The survey model is used to describe the structure of objects, institutions, societies and the functioning of events (Cohen, Manion & Morrison, 2002). The study group of the research consists of a total of 200 refugee students studying at Mezitli Imam Hatip Secondary School in Mezitli district of Mersin province in the 2023-2024 academic year. While determining the sample of the study, convenient sampling method, one of the non-random sampling methods, was used. The study group of the research consists of the participants that the researcher can reach considering the financial means and time available. In order to describe the Turkish writing skill self-efficacy of refugee students, data were collected with the “Writing Skill Self-Efficacy Scale for Foreigners Learning Turkish” and “Personal Information Form”. The measurement tool used in the study consists of 16 items with 2 factors (expression and form, grammar) and 7 Likert type. Before using this measurement tool developed by Büyükkız (2011), the necessary legal permissions were obtained and then the application was carried out on the determined days and hours. In data analysis, descriptive statistics measures (frequencies and percentages), skewness and kurtosis values, mean and standard deviation values of the measurement tools, independent samples t-test for variables with two groups, one-way analysis of variance (ANOVA) for variables with more than two groups, and Cronbach's alpha coefficient for reliability analysis were used respectively. In the difference analyses, .05 level was taken into consideration for statistical significance, and all analyses were carried out using the SPSS (version 25) package program.

Results and Discussion

It was determined that refugee students' Turkish writing self-efficacy was at a medium level. It was determined that the writing self-efficacy perceptions of the refugee students participating in the study showed a significant difference according to the variables of mother tongue, place of birth, gender and reason for being in Türkiye, but not according to the variables of age and duration of being in Türkiye. This result supports the results of the studies conducted by Büyükkız (2011), Boztilki (2016), Altunkaya and Ateş (2017), Erdil (2017), Ayhan (2019), Demir (2019), Kılıç Avan and Kalenderoğlu (2019), Kocaoğlu (2022), Demirel and Temur (2023) and Tay and Doğan Kahtalı (2023). Based on the results obtained within the scope of the research, the following suggestions can be made: The socio-demographic characteristics of foreign

nationals living in Türkiye and studying Turkish differ. The characteristics and needs of the target group should be taken into consideration when teaching Turkish to foreigners. For successful Turkish language teaching, the self-efficacy perceptions of the target group should be determined. Activities that will increase these perceptions of students with low self-efficacy perceptions should be included. When preparing the curriculum, materials suitable for the objectives and outcomes should be selected. In addition, teachers should use teaching-methods and techniques in accordance with the contemporary education approach. Institutions serving in the field of teaching Turkish to foreigners should provide opportunities such as internships for prospective teachers who will specialize in this field to gain experience. In this study, in which refugee students' writing self-efficacy was determined by descriptive survey model, quantitative research method was used. Long-term experimental studies using qualitative research method or a combination of both qualitative and quantitative research methods can also be conducted.